

УДК 635.36

Код UPOV: BRASS_OLE_GGM

Методика
проведення експертизи сортів капусти брюссельської
(*Brassica oleracea* L. var. *gemmifera* DC.) на відмінність, однорідність і стабільність

Загальні рекомендації

1. Предмет Методики

Методика стосується всіх сортів виду *Brassica oleracea* L. var. *gemmifera* DC.

2. Необхідний рослинний матеріал – насіння, розсада

2.1 Компетентний орган визначає скільки, якої якості, коли й куди постачається рослинний матеріал для експертизи сорту.

2.2 Мінімальна кількість рослинного матеріалу має становити:

- для сортів, що розмножуються насінням: 20 г або 5000 насінин;
- для сортів, що розмножуються вегетативно: 60 шт. рослин.

2.3 Рослинний матеріал має бути здоровим на вигляд, не ураженим хворобами, не пошкодженим шкідниками та відповідати вимогам чинних нормативних документів щодо посівних і сортових характеристик.

2.4 Рослинний матеріал нічим не обробляють.

3. Метод експертизи

3.1 **Тривалість експертизи.** Експертиза має тривати щонайменше два незалежні вегетаційні цикли, за необхідності експертизу продовжують на третій.

3.2 **Місце експертизи.** Експертизу проводять у двох закладах експертизи (основному та додатковому).

3.3 **Умови для проведення експертизи.** Експертизу виконують за умов, що забезпечують задовільний ріст і розвиток рослин, і достатнє виявлення характерних ознак сорту. Оптимальну стадію розвитку рослин для оцінки кожної ознаки вказано цифрами в другій колонці Таблиці ознак і описано в поясненні до неї.

3.4 **План експертизи.** Планують такий розмір ділянок, щоб вилучення рослин або їхніх частин для вимірювань і підрахунків не шкодило б обстеженням, які тривають до кінця циклу вирощування. Кожне дослідження має включати щонайменше 40 рослин, розділених на два чи більше повторення. Рекомендована схема розміщення рослин 0,70 × 0,40 м.

3.5 **Метод дослідження.** Опис морфологічних ідентифікаційних ознак сорту здійснюють методом візуальної оцінки та за допомогою вимірювань чи підрахунків залежно від типу виявлення ознак (якісні – QL, кількісні – QN, псевдоякісні – PQ). Тип виявлення ознаки проставлено в першій колонці Таблиці ознак.

Рекомендований метод спостереження за ознаками вказано в другій колонці Таблиці ознак:

MG: разове вимірювання групи рослин або частин рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання групи окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин, на яких протягом вегетації здійснюють усі вимірювання кількісних ознак (наприклад, довжина);

VG: візуальна разова оцінка групи рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин.

3.6 Кількість рослин / частин рослин. Експертизі підлягає щонайменше 40 рослин. Усі вимірювання варто здійснювати на такій кількості рослин:

MG: разове вимірювання 40 рослин або частин 40 рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання окремих, попередньо визначених 20 рослин або частин 20 рослин;

VG: візуальна разова оцінка 40 рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених 20 рослин або частин 20 рослин.

4. Оцінка відмінності, однорідності та стабільності

Для оцінки виявлення відмінності й однорідності, використовують ознаки, наведені в Таблиці ознак, і коди (1–9), необхідні для електронного опрацювання даних. Сукупність цих кодів складає кодову формулу сорту і використовується для формування групи подібних сортів.

4.1 Експертиза на відмінність

Сорт відповідає умові відмінності, якщо за проявом ознак він чітко відрізняється від будь-якого іншого сорту, загальновідомого до дати, на яку заявка вважається поданою. Експертизу на відмінність проводять після отримання результатів морфологічного опису першого року. Якщо сорт-кандидат може бути вирізненим з-поміж загальновідомих сортів методом порівняння їхніх описів, то він є відмітним. Коли неможливо чітко вирізнити сорт-кандидат серед загальновідомих за морфологічною кодовою формулою, його необхідно наступного року порівняти в польовому досліді.

4.2 Експертиза на однорідність

Сорт вважається однорідним, якщо з урахуванням особливостей його розмноження рослини сорту залишаються достатньо подібними за своїми основними ознаками, визначеними під час морфологічного опису.

Для оцінки однорідності перехреснозапильних сортів приймається популяційний стандарт 2% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 40 рослин допускаються дві нетипові.

Для оцінки однорідності сортів, що розмножуються вегетативно, простих гібридів і самозапильних (інбредних ліній) приймається популяційний стандарт 1% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 40 рослин допускаються дві нетипові, з 20 – одна нетипова.

4.2.1 Нетипові рослини позначають стрічками, етикетками тощо. За відсотком нетиповості встановлюють однорідність сорту.

4.3 Експертиза на стабільність

Сорт вважається стабільним, якщо його основні ознаки, відзначені в Описі, залишаються незмінними після неодноразового розмноження чи, у разі особливого циклу розмноження, наприкінці кожного такого циклу.

Зазвичай, коли сорт однорідний, він може вважатися стабільним.

5. Групування сортів для експертизи на відмінність

Сорти групують за найвідмітнішими морфологічними ознаками для кожного сорту. Для групування використовують ознаки, які, як відомо з практики, не варіюють або дуже слабо варіюють у межах сорту. Ці ознаки можуть бути використані окремо або в комбінаціях з іншими.

Рекомендовано для групування такі ознаки:

- Рослина: за висотою (ознака 1);
- Листкова пластинка: забарвлення (ознака 5);
- Листкова пластинка: інтенсивність забарвлення (ознака 6);
- Листкова пластинка: чашковидна форма (ознака 8);
- Час збиральної стиглості (ознака 19);
- Чоловіча стерильність (ознака 21).

5.1 Для чіткої реєстрації виявлення ознаки поряд із сортами-кандидатами необхідно висівати сорти-еталони.

6. Умовні позначення

(*) – ознаки, позначені зірочкою, завжди залучають до Методик з експертизи на ВОС усіма країнами-членами UPOV, за винятком випадків, коли виявлення попередньої ознаки або регіональні умови доводять це унеможлиблюють;

(+) – вказує на те, що до цієї ознаки надано пояснення або ілюстрації після Таблиці ознак.

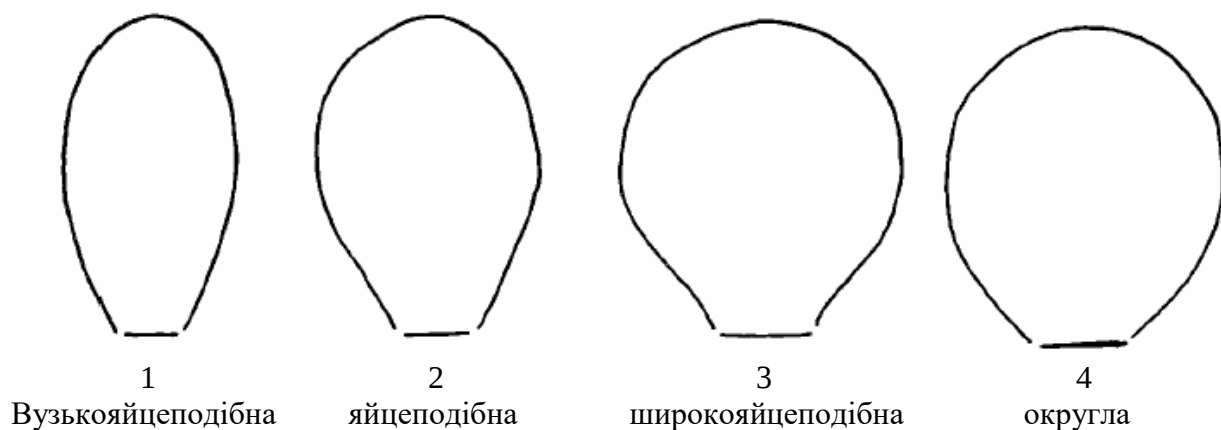
7. Таблиця ознак сортів капусти брюссельської

Ознаки		Ступені виявлення ознак	Коди	Сорти-еталони
1	2	3	4	5
1. (*) QN	Рослина: за висотою VG/MG	низька	3	Jabe Cross
		середня	5	Cascade
		висока	7	Bridge
2. QN	Рослина: тенденція до формування головки VG	відсутня або дуже слабка	1	Masterline
		слабка	3	Cyrus
		середня	5	Bridge
		сильна	7	Cor
		дуже сильна	9	Oliver
3. (*) QN	Листкова пластинка: розмір VG	малий	3	Angus
		середній	5	Peet Gynt
		великий	7	Braveheart
4. QN	Листкова пластинка: за довжиною VG	коротка	3	Prince Marvel
		середня	5	Cascade
		довга	7	Braveheart
5. (*) PQ	Листкова пластинка: забарвлення VG	зелене	1	Masterline
		блакитно-зелене	2	Angus
		пурпурове	3	Rubine
6. (*) QN	Листкова пластинка: інтенсивність забарвлення VG	слабка	3	Origus, Prince Marvel
		помірна	5	Angus, Boxer
		сильна	7	Estate, Placido, Rubine
7. QN	Листкова пластинка: восковий наліт VG	слабкий	3	Evesham Special
		помірний	5	Peer Gynt
		сильний	7	Cavalier
8. (*) QN	Листкова пластинка: чашковидна форма VG	помірно опукла	3	
		плеската	5	Braveheart
		помірно увігнута	7	Estate
		сильно увігнута	9	Explorer
9. QN	Листкова пластинка: пухирчастість VG	слабка	3	Cavalier
		помірна	5	Masterline
		сильна	7	Breeze
10. QL	Листкова пластинка: відгин краю VG	відсутня	1	Lunet, Masterline
		наявна	9	Breeze, Odessa
11. (*) QN	Черешок: положення VG	напівпряме	3	Montgomery
		горизонтальне	5	Angus
		напівпонижле	7	Odessa
12. QN	Черешок: довжина у порівнянні з листковою пластинкою VG	помірно коротша	3	Braveheart
		однакова	5	Masterline
		помірно довша	7	Odessa

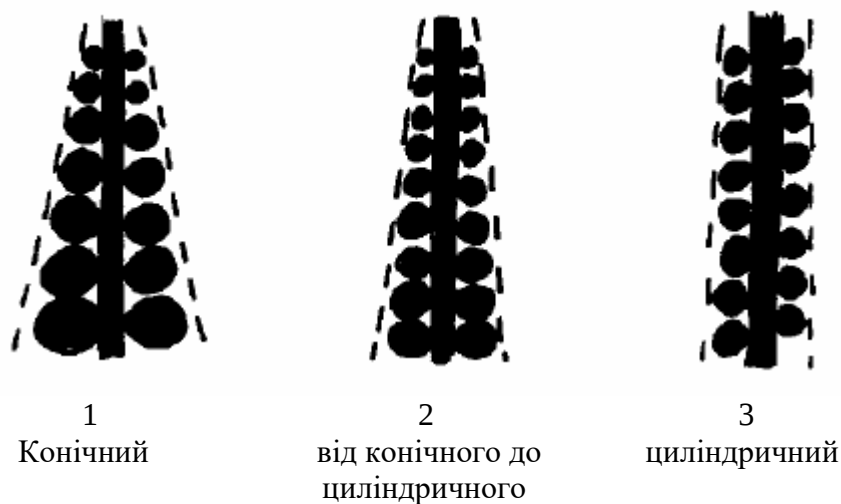
1	2	3	4	5
13. QN	Черешок: антоціанове забарвлення VG	відсутнє або дуже слабке	1	Revenge
		слабке	3	Breeze
		помірне	5	Odessa
		сильне	7	Prince Marvel
		дуже сильне	9	Rasalon
14. (+) PQ	Плід: форма поздовжнього розрізу VG	оберненовузькою яйце-подібна	1	Explorer
		оберненояйце-подібна	2	
		оберненоширокою яйце-подібна	3	Odessa
		округла	4	Braveheart
15. PQ	Плід: забарвлення VG	зелене	1	Estate
		блакитно-зелене	2	Cascade
		пурпурове	3	Rubine
16. QN	Плід: інтенсивність забарвлення VG	слабка	3	Prince Marvel
		помірна	5	Estate
		сильна	7	Placido, Rubine
17. QN	Плід: щільність за збиральної стиглості VG	нещільна	3	Steffiline
		помірна	5	Angus
		щільна	7	Prelent
18. QN	Стебло: розміщення плодів VG	щільне	3	Estate, Prelent
		помірне	5	Cavalier, Cor
		нещільне	7	Silverline
19. (*) QN	Час збиральної стиглості VG	дуже ранній	1	Lancer, Oliver
		ранній	3	Masterline, Peer Gynt
		середній	5	Lunet, Odessa
		пізній	7	Braveheart, Bridge
		дуже пізній	9	Ulysses
20. (+) QN	Стебло: вигляд колони плодів у профіль VG	конічний	1	Falstaff
		від конічного до циліндричного	2	Regent, Setterline
		циліндричний	3	Angus, Braveheart
21. (+) QL	Чоловіча стерильність VS	відсутня	1	Braveheart, Falstaff
		наявна	9	Abacus, Eclipsus

8. Пояснення до Таблиці ознак сортів капусти брюссельської

До 14. Плід: форма позовжнього розрізу.

До 20. Стебло: вигляд колони плодів у профіль.

До 21. Чоловіча стерильність.

Для сортів з чоловічою стерильністю характерні частково розвинені тичинки: тичинкова нитка наявна, але без пиляка (пилкового гнізда).

9. Література

1. Test Guidelines for the conduct of tests for distinctness, uniformity and stability of Brussels Sprout (*Brassica oleracea* L. var. *gemmifera* DC.) (TG/54/7, UPOV) // Geneva. 2004-03-31. – 21 P. // URL: www.upov.int/edocs/tgdocs/en/tg054.pdf